

A low-angle, close-up photograph of a complex metal lattice structure, likely a high-voltage power line tower, against a clear sky. The structure is composed of numerous dark metal beams forming a grid of triangles and squares.

A VILLAMOSENERGIA-SZEKTOR SZABÁLYOZÁSÁNAK FORDULÓPONTJAI

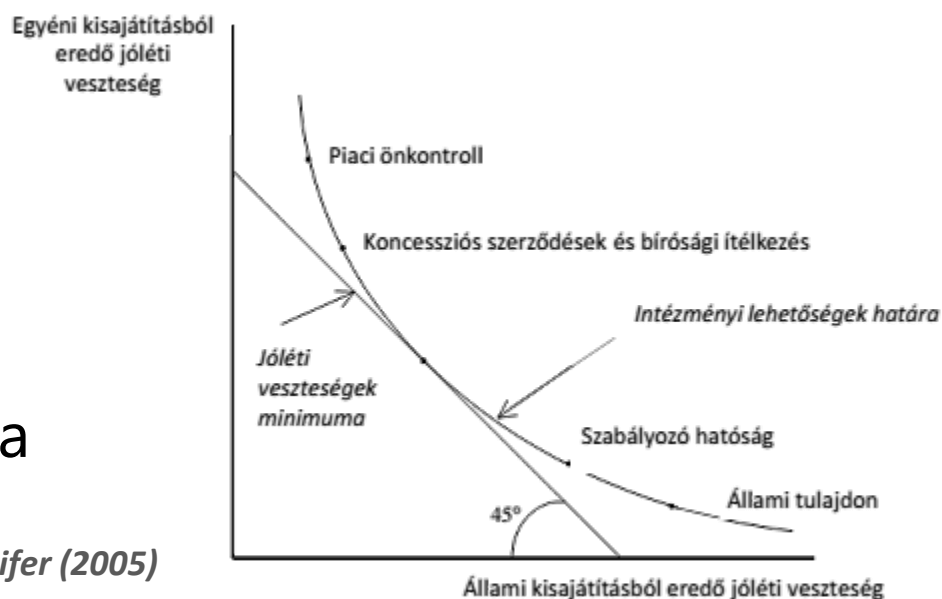
**Kerekes Lajos
Szörényi Gábor
Diallo Alfa**

*Budapesti Corvinus
Egyetem
2019. november 28.*

A szabályozás értelmezése

- Mit értünk szabályozás alatt?
 - a vállalkozások felett gyakorolt kormányzati kontrollt
 - intézmények, jogszabályok és eljárások együttesét, melyek segítségével az állam formális és informális ellenőrzést képes gyakorolni az infrastrukturális szolgáltatást nyújtó vállalkozások működési és beruházási döntései felett
- Milyen eszközök állnak az állam rendelkezésére?
 - Piaci önkontroll
 - Szerződések rendszere
 - Szabályozó hatóságok
 - Állami tulajdon
- A cél a jóléti veszteségek minimalizálása

Forrás: Shleifer (2005)

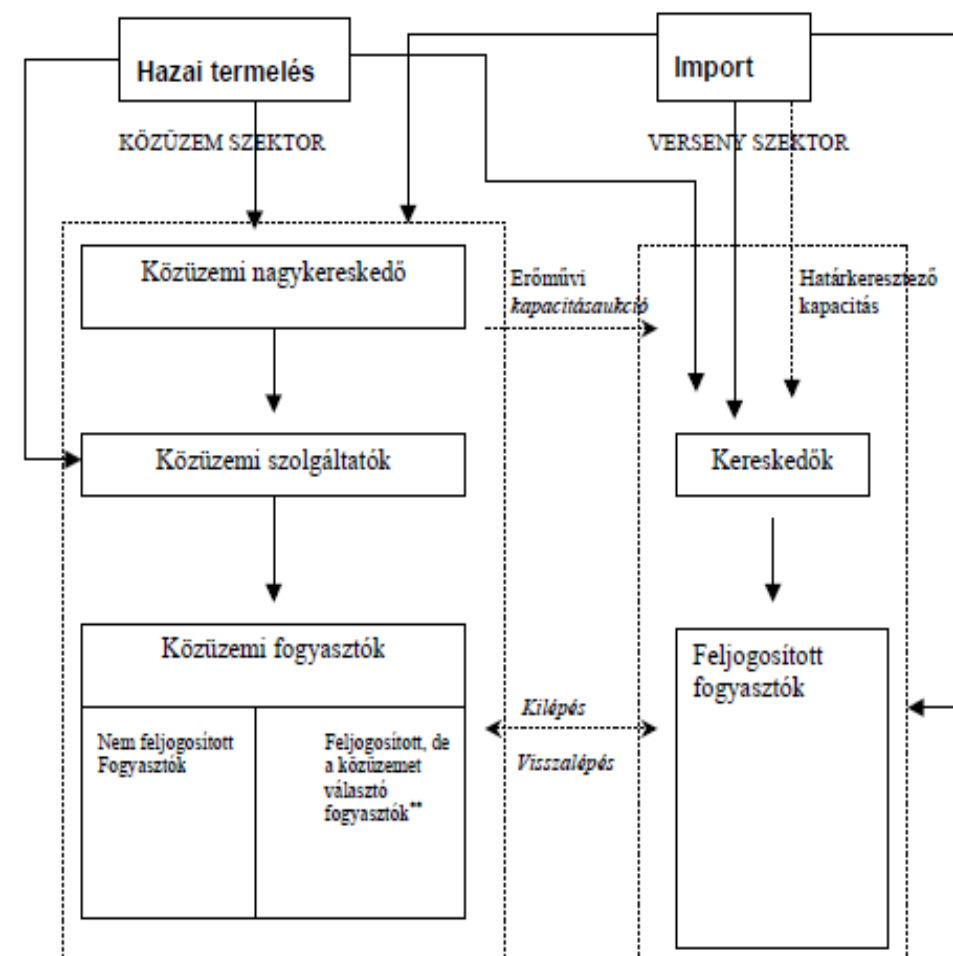

A strukturális átalakítás (1992-2001)

- Mi történt 1992-2001 között?
 - Az MVM Tröszt részvénytársasággá alakítása
 - Önállóan gazdálkodó erőművi, szolgáltatói, alaphálózat üzemeltetői és nagykereskedői társaságok kialakítása, majd privatizációja
 - Egyvásárlós modell bevezetése (erőművek --> MVM --> szolgáltatók)
- Mi volt az állam célja?
 - Gazdaságilag életképes, önfinanszírozó társaságok kialakítása (tőkebevonással, tudástranszferrel)
 - Költségvetési bevételek generálása
 - Befektetői érdekek védelme (8%-os hozam) és fogyasztói árak növekedésének kordában tartása
- Melyek voltak az állam eszközei?
 - Hosszú távú szerződések rendszere (erőművekkel HTM-ek, szolgáltatókkal VEASZ-ok)
 - Szektorális jogszabályok (VET) és szabályozó hatóság (MEH)
 - MVM állami tulajdonban tartása (puffer-szerep)

Tompított piacnyitás (2001-2007)

- Mi történt 2001-2007 között?
 - Részleges piacnyitás (nagyfogyasztók szabad piacra lépése)
 - Versenyző (termelés és kereskedelem) és monopol/szabályozott (hálózati és közüzemi kereskedelmi/szolgáltatási) tevékenységek szétválasztása
 - Határkeresztező kapacitásaukciók bevezetése és mérlegköri rendszer kialakítása (fékezett habzású piacok: ATC, RSZ)
 - Hibrid modell bevezetése (közüzem és szabad piac „békés” egymás mellett élése)
- Mi volt az állam célja?
 - Uniós csatlakozás & jogharmonizáció (a verseny megengedése – szigorú óvintézkedésekkel)
- Melyek voltak az állam eszközei?
 - Liberalizációs és implementációs jogszabályok (VET) és szabályozó (implementációs) hatóság (MEH)

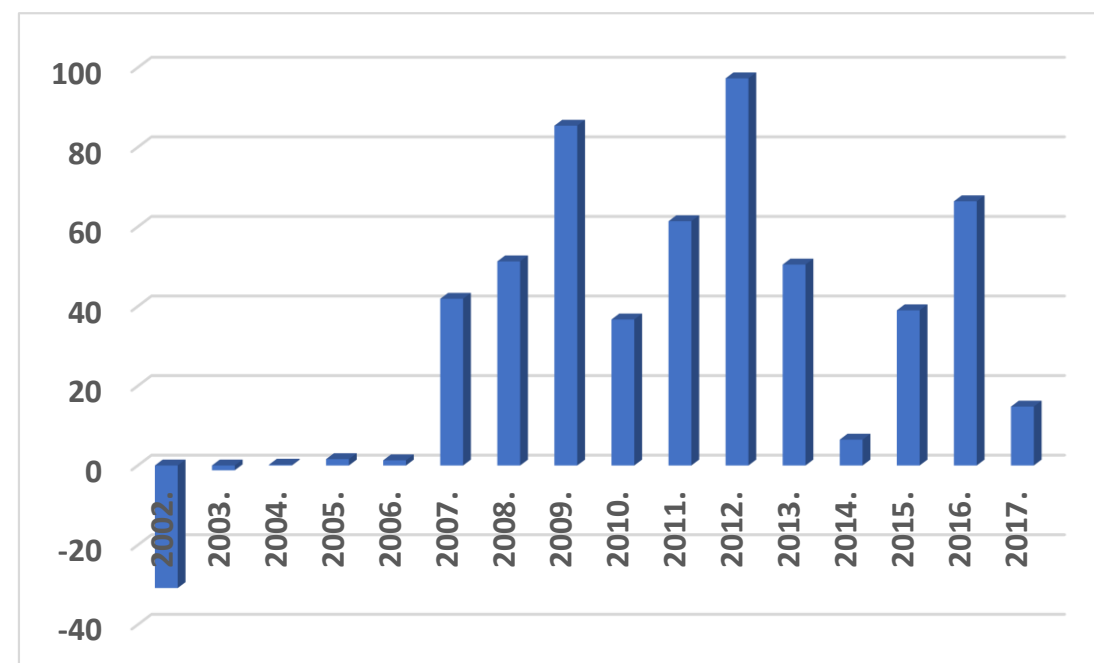

Forrás: GVH (2006)

A piacok térnyerése (2008-2010)

- Mi történt 2008-2010 között?
 - Felerősödő külső és belső nyomás a piaci verseny élénkítésére (uniós és hazai ágazati vizsgálat)
 - Kereskedelem liberalizálása: kötött közüzemi ellátási lánc „elszaggatása” (HTM-ek felbontása, MVM „felszabadítása”)
 - Teljes piacnyitás: közüzem megnyirbálása, 3x63 A feletti fogyasztók piacra kényszerítése (20-80% --> 60-40%)
 - Árszabályozás liberalizálása: árképzési felelősség szolgáltatók felé tolása
- Mi volt az állam célja?
 - A szabályozói feladatok egy részét a versenyző piacokra bízni
 - Pénzt keresni a villamosenergia-piaci versenyen?
- Melyek voltak az állam eszközei?
 - MVM feletti állami tulajdonosi kontroll – önkontroll (kedvezményes VEASZ-ok, aukciós árkorlát)
 - Ad-hoc állami beavatkozások (exportvám, elsőbbségi import-hozzáférés, JPE határozatok)

MVM adózás előtti eredménye (mrd Ft)

Az állami kontroll erősödése (2010-2019)

- Mi történt 2010 után?
 - Hatósági árszabályozás (miniszteri kontroll) visszaállítása ► vissza a kályhához
 - Tulajdonosi szerepvállalás növelése (MOL, E.ON gáz, Démász)
 - Szabályozási funkciók centralizálása (multi-szektorális felügyelet)
 - Ideológiai váltás: „tisztán piaci alapon nem lehet hatékonyan képviselni a közjót és a nemzeti érdeket”
- Mi volt az állam célja?
 - Vállalkozások és piacok feletti kormányzati kontroll erősítése
 - (Szociál)politikai céloknak alávetett árszabályozás és ezen keresztül beavatkozás a közüzemi szektorok üzemeltetési, karbantartási és fejlesztési döntéseibe – az eredmény hamarosan láthatóvá válik
- Melyek voltak az állam eszközei?
 - Rendeleti szabályozás (command and control)
 - Szimbolikus politizálás (lásd: rezsicsökkentés): a folytonosság cáfolása

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Kerekes Lajos

lajos.kerekes@uni-corvinus.hu

www.rekk.hu